د پوهنې وزارت

د تعلیمي نصاب د پراختیا، او ښوونکو
د روزنې معینیت
د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونو د
تألیف لوی ریاست

اسلامي ښوونه او روزنه

پنځم ټولگی

د چاپ کال: ۱۳۹۶ هـ.ش.

درسي کتابونه د پوهنې په وزارت پورې اړه لري په بازار
کې یې اخیستنه او خرڅونه په کلکه منع ده. له سر
غړونکو سره قانوني چلن کیږي.

ملي سرود

دا وطن افغانستان دی
دا عزت د هر افغان دی
کور د سولې کور د تورې
هر بچی یې قهرمان دی
دا وطن د ټولو کور دی
د بلوڅو د ازبکو
د پښتون او هزاره وو
د ترکمنو د تاجکو
ورسره عرب، گوجر دي
پامیریان، نورستانیان
براهوي دي، قزلباش دي
هم ایماق، هم پشه یان
دا هیواد به تل ځلیږي
لکه لمر پر شنه آسمان
په سینه کې د آسیا به
لکه زړه وي جاویدان
نوم د حق مو دی رهبر
وایو الله اکبر وایو الله اکبر

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

د پوهنې وزارت
د تعلیمي نصاب د پراختیا او د ښوونکو
د روزنې معینیت
د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي
کتابونو د تالیف لوی ریاست

اسلامي ښوونه او روزنه

پنځم ټولګی

د چاپ کال: ۱۳۹۶ هـ.ش.

ليکوالان:

- محمد أصف کوچی
- رقيب الله ابراهيمي

علمي ايډيټ:

- دکتور شيرعلي ظريفي

ديني، سياسي او فرهنگي کميټه:

- محمد عارف لودين

د ژبې ايډيټ:

- محمد قدوس ذکوخيل

د څارنې کمېټه:

ـ دکتور اسدالله محقق د تعليمي نصاب د پراختيا او د ښوونکو د روزنې معين.

ـ دکتور شېرعلي ظريفي د تعليمي نصاب د پراختيا د پروژې مسؤول.

ـ دکتور محمد يوسف نيازي د تعليمي نصاب د پراختيا او درسي کتابونو د تاليف لوی رياست سرپرست.

کمپوز او ډيزاين: عنايت الله غفاری

د چاپ د سمون چارې: محمد کبير حقمل د پوهنې وزارت د نشراتو او اطلاعاتو رئيس

بسم الله الرحمن الرحیم

د پوهنې د وزیر پیغام

د لوی خدای ﷻ ډیر شکر دی چې انسان یې په احسن تقویم کې پیدا او هغه ته یې د خبرو کولو توان ورکړ او د علم او فکر پر ګاڼه یې سمبال کړ. ډیر درود دې وي د اسلام پر ګران پیغمبر حضرت محمد مصطفی ﷺ چې د انسانیت ستر ښوونکی دی او د رحمت، لارښوونې او روښنایی پیغام راوړونکی.

ښوونه او روزنه په هره ټولنه کې د بدلون او پراختیا بنسټ دی. د ښوونې او روزنې اصلي موخه د انسان د بالقوه ځواکونو فعالول او د هغه د پټو استعدادونو غوړول دي.

درسي کتاب د ښوونې او روزنې په بهیر کې یو مهم رکن بلل کیږي چې له نوو علمي بدلونونو او پرمختګونو سره اوږه په اوږه د ټولنې له اړتیاوو سره سم تالیف کیږي. درسي کتابونه باید د منځپانګې له مخې خورا بډای وي چې وکړای شي د علومو له نوو لاسته راوړنو سره مل دیني او اخلاقي زده کړې د نوو میتودونو له لارې زده کوونکو ته ولیږدوي.

دغه کتاب چې اوس ستاسو په واک کې دی، د همدغو پورته ځانګړنو پر بنسټ چمتو او تالیف شوی دی. د پوهنې وزارت تل زیار باسي چې په هیواد کې تعلیمي نصاب او درسي کتابونه د اسلامي ښوونې او روزنې او د ملي هویت د ساتلو پر بنسټ جوړ او له علمي معیارونو، نوو روزنیزو میتودونو او د نړۍ له علمي پرمختګونو سره سم چمتو کړي. د زده کوونکو استعدادونه په ټولو اخلاقي او علمي خواوو کې وغوړیږي او په هغوی کې د تفکر او نوښت توان او د پلټنې حس پیاوړی کړي. د خبرو اترو او پیرزوینې د فرهنګ دودول، د هیواد پالنې او د مینې او محبت د حس پیاوړی کول، ښښنه او پیوستون د پوهنې د وزارت نورې غوښتنې دي چې ښایي د لوست په کتابونو کې ورته پام وشي.

درسي کتابونه د ښه او مسلکي ښوونکي له درلودو پرته نشي کولای ټاکل شوي موخې ترلاسه کړي. ښوونکی د ښوونې او روزنې یو مهم جزء او د ښوونې او روزنې د پروګرامونو پلي کوونکی دی. د هیواد له ژمنو او زړه سواندو ښوونکو څخه، چې د تورتم او ناپوهۍ په وړاندې یې جګړه خپله دنده ګرځولې، دوستانه هیله لرم د تعلیمي نصاب په دقیق او مخلصانه تطبیق کې د هیواد ماشومان، نجونې او تنکي ځوانان د پوهې، اخلاقو او معنویت لوړو څوکو ته ورسوي.

د هیواد د زده کړې د نظام بری د خلکو له جدي مرستو پرته امکان نه لري. له دې امله له ټولو قشرونو او د ملت له شریفو خلکو، په تیره بیا له کورنیو او د زده کوونکو له درنو اولیاوو څخه هیله لرم چې د معارف د موخو د لاسته راوړو په برخه کې له هیڅ ډول مرستې څخه ډډه ونه کړي. دغه راز له ټولو لیکوالو، پوهانو، د ښوونې او روزنې له ماهرینو او د زده کوونکو له محترمو اولیاوو څخه هیله کیږي چې په خپلو رغنده نظرونو، وړاندیزونو او نیوکو د درسي کتابونو په لاښه والي کې د پوهنې له وزارت سره مرسته وکړي.

لازمه بولم چې له ټولو پوهو مولفینو او د پوهنې د وزارت له اداري او فني کارکوونکو څخه چې د دغه کتاب په چمتو کولو کې یې زیار ایستلی او له ټولو ملي او نړیوالو بنسټونو څخه چې د درسي کتابونو د چاپ او ویش په برخه کې یې مرسته کړې، مننه وکړم.

په پای کې له لوی خدای ﷻ څخه غواړم چې په خپله بې پایه مهربانۍ له موږ سره د پوهنې د سپیڅلو ارمانونو په لاسته راوړلو کې مرسته وکړي. انه سمیع قریب مجیب.

د پوهنې وزیر

دوکتور اسدالله حنیف بلخي

لیک لړ

شماره درس	درس	صفحه
لومړی لوست	د کایناتو پیدایښت	۱
دویم لوست	اسلام ته درناوی	۳
دریم لوست	وحي	۵
څلورم لوست	د پیغمبرانو عصمت	۷
پنځم لوست	معجزه	۹
شپږم لوست	سحر (کوډې)	۱۱
اوم لوست	د فال کتل	۱۳
اتم لوست	فال نیول	۱۵
نهم لوست	لوی ګناهونه	۱۷
لسم لوست	د جمعې لمونځ	۱۹
یوولسم لوست	د جنازې لمونځ (۱)	۲۱
دوولسم لوست	د جنازې لمونځ (۲)	۲۳
دیارلسم لوست	د جنازې د لمانځه دعاګانې	۲۵
څوارلسم لوست	د اختر لمونځ	۲۷
پنځلسم لوست	د اختر د لمانځه طریقه	۲۹
شپاړسم لوست	د تلاوت سجده	۳۱
اولسم لوست	د سهوې سجده (۱)	۳۳
اته لسم لوست	د سهوې سجده (۲)	۳۵
نولسم لوست	د سفر أداب	۳۷
شلم لوست	د ژبې ساتنه	۳۹
یوویشتم لوست	مرسته او همکاري	۴۱

شماره درس	درس	صفحه
دوه ویشتم لوست	د بې اتفاقۍ زیانونه	۴۳
دري ویشتم لوست	بد ملګری	۴۵
څلور ویشتم لوست	د دین ستنه	۴۷
پنځه ویشتم لوست	د وخت ارزښت	۴۹
شپږ ویشتم لوست	د مسلمان پنځه حقونه	۵۱
اوه ویشتم لوست	د سلام فضایل	۵۳
اته ویشتم لوست	غیبت	۵۵
نهه ویشتم لوست	دروغ ویل	۵۷
دېرشم لوست	بښنه کول	۶۱
یو دېرشم لوست	قناعت	۶۳
دوه دېرشم- لوست	د صبر فضایل	۶۵

د کايناتو پيدايښت

ټول کائنات د الله تعالی مخلوق دی.

ځمکه، آسمانونه، غرونه او سيندونه الله تعالی پيدا کړي دي.

انسانان، پېريان، ملايکې او ژوي د الله تعالی مخلوق دي.

الله تعالی انسانان له يوه پلار آدم او مور حوا (عليهما السلام) څخه پيدا کړي دي.

انسان د الله تعالی غوره مخلوق دی.

ټول مخلوقات د الله تعالی تسبيح وايي.

ټول مخلوقات د الله تعالی د حکم پيرو دي.

الله تعالی ته نېږدې او غوره خلک تقوا لرونکي خلک دي.

فعالیت

۱- ځمکه، لمر او ټول مخلوقات د الله تعالی د حکم پیرو دي، پدې هکله یو له بل سره خبرې وکړئ.

۲- د کایناتو د پیدایښت په اړه یو له بل سره خبرې وکړئ.

۳- انسان ته ولې غوره مخلوق ویل کیږي؟

۴- الله ﷻ آدم علیه السلام له څه شي پیدا کړ؟ پدې هکله د ښوونکي معلومات له ځان سره شریک کړئ.

پوښتنې

۱- د انسانانو پلار څوک دی؟

۲- انسانان، آسمانونه، ځمکه او نور مخلوقات چا پیدا کړي دي؟

۳- په انسانانو کې غوره کوم خلک دي؟

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې پورتنی لوست په خپلو کتابچو کې ولیکي.

اسلام ته درناوی

موږ د اسلام ټول حکمونه او لارښوونې منو او درناوی ورته لرو.

د اسلام مقدساتو ته درناوی د ایمان برخه ده.

د اسلام له مقدساتو څخه ځینې دا دي:

۱- **قران کریم**: قرآن کریم د الله تعالی کلام دی، درناوی یې پدې کې دی، چې په لارښوونو یې عمل وکړو.

۲- **کعبه**: د الله تعالی کور دی، مسلمانان د کعبې لوري ته پنځه وخته لمونځ ادا کوي.

۳- **جومات**: جومات د عبادت ځای دی. په جومات کې بې ځایه خبرې کول روا ندي.

۴- **د حج مناسک**: لکه: عرفات، منی، مزدلفه .

۵- **لمونځ**: موږ هر لمونځ په خپل وخت ادا کوو.

۶- **روژه**: موږ هر کال د رمضان د میاشتې روژه نیسو.

د اسلام حکمونو او مقدساتو ته سپکاوی کول کفر دی.

فعالیت

۱. د ښوونکي په مرسته په نوبت سره د اسلام د دين ځو حکمونه او لارښوونې ووايئ.

۲. اسلام ته درناوی په څه کې دی؟ پدې هکله په خپلو منځو کې خبرې وکړئ.

۳. قرآن کريم ته څنګه درناوی پکار دی؟ پدې هکله د ښوونکي معلومات له ځان سره شريک کړئ.

پوښتنې

۱- د اسلامي مقدساتو څو بېلګې ووايئ.

۲- د اسلام مقدساتو ته درناوی کول د څه شي برخه ده؟

۳- اسلامي مقدساتو ته توهين او سپکاوی کول څه حکم لري؟

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د اسلامي مقدساتو په هکله د کورنۍ د غړو په مرسته لنډه مقاله وليکي.

وحي

د الله تعالی له لوري د پیغمبرانو خبرولو ته وحې ویل کیږي.

حضرت جبرئیل عليه السلام به د الله تعالی له لوري پیغمبرانو ته، وحې راوړله.

تورات، انجیل، زبور او فرقان (قرآن کریم) ټول آسماني کتابونه دي.

موږ پر ټولو آسماني کتابونو او صحیفو ایمان لرو.

تورات پر موسی عليه السلام، انجیل پر عیسی عليه السلام، زبور پر داوود عليه السلام او قرآن کریم پر حضرت محمد صلى الله عليه وسلم نازل شوی دی.

پر حضرت محمد صلى الله عليه وسلم لومړی وحې د حرا په غار کې نازله شوه.

لومړی وحې د علق سورت پنځه لومړني آیتونه دي: ﴿اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ * خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ * اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ * الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ *عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ﴾ [العلق : ۱ - ۵]

د حضرت محمد صلى الله عليه وسلم له وفات وروسته پر هیچا وحې نه نازلیږي.

فعالیت

۱. د ښوونکي په مرسته د آسماني کتابونو په اړه خبرې وکړئ.

۲. په پخوانیو کتابونو ایمان لرل څه معنا لري؟ په دې هکله په خپلو کې خبرې وکړئ.

۳. د لوست په آیتونو کې کومې کلمې دي چې یوه یې په لوستلو امر کوي او بله یې د لیکنې وسیله ده .

۴. آیا معلومات لرئ چې د حرا په غار کې پر حضرت محمد ﷺ وحې څنګه نازله شوه؟ پدې هکله خبرې وکړئ.

پوښتنې

۱- وحې څه ته ویل کیږي؟

۲- د آسماني کتابونو نومونه واخلئ.

۳- آسماني کتابونه پر کومو پیغمبرانو نازل شوي دي؟

۴- پر حضرت محمد ﷺ لومړۍ وحې په کوم ځای کې نازله شوه.

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې پورتنی لوست په خپلو کتابچو کې ولیکي.

د پیغمبرانو عصمت

له ګناهونو څخه د پیغمبرانو علیهم السلام پاکوالي ته عصمت ویل کیږي.

ټول پیغمبران(علیهم السلام) له ګناهونو معصوم (پاک) دي.

موږ د پیغمبرانو (علیهم السلام) پر عصمت ایمان لرو.

انبیاء علیهم السلام د الله تعالی غوره بندګان دي.

د الله ﷻ دین ته را بلل د پیغمبرانو علیهم السلام دنده ده.

لومړی پیغمبر حضرت آدم علیه السلام او وروستی پیغمبر حضرت محمد ﷺ دی.

په قرآن کریم کې د ۲۵ پیغمبرانو یادونه شوې ده.

د پیغمبرانو پر عصمت ایمان او باور لرل فرض دي.

فعالیت

بحث پرې وکړئ:

۱- عصمت څه ته ویل کیږي؟

۲- د پیغمبرانو (علیهم السلام) عصمت څه معنی لري؟

۳- ملایکې له ګناه پاکې دي. په دې هکله د ښوونکي معلومات له ځان سره شریک کړئ.

پوښتنې

۱- عصمت څه ته ویل کیږي؟

۲- د لومړي او وروستي پیغمبر نومونه واخلئ؟

۳- په قرآن کریم کې د څو پیغمبرانو نومونه ذکر شوي دي؟

۴- د پیغمبرانو (علیهم السلام) په عصمت ایمان لرل څه حکم لري؟

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د پیغمبرانو (علیهم السلام) د عصمت په اړه لنډه مقاله ولیکي.

معجزه

معجزه هغه عمل ته ویل کیږي چې د پیغمبرانو په لاس ترسره کیږي او نور خلک ور څخه عاجز وي.

معجزه د پیغمبر د رښتینولۍ دلیل دی.

الله تعالی خپلو پیغمبرانو ته ډول ډول معجزې ورکړې دي.

د موسی علیه السلام معجزه له امسا (لکړې) څخه مار جوړېدل، د عیسی علیه السلام معجزه په دعا سره د ړانده رغېدل او د محمد صلی الله علیه وسلم تر ټولو لویه معجزه قرآن کریم دی.

د پیغمبرانو علیهم السلام پر معجزو ایمان لرل فرض دي.

فعالیت

۱- د پیغمبرانو علیهم السلام د ځینو معجزو یادونه وکړئ.

۲- د محمد صلی الله علیه وسلم ځینې مشهورې معجزې بیان کړئ. پدې هکله دې ښوونکی له زده کوونکو سره مرسته وکړي .

۳- قرآنکریم ته ولې معجزه ویل کیږي؟ پدې هکله دې ښوونکی له زده کوونکو سره مرسته وکړي.

پوښتنې

۱- معجزه څه ته وایي؟

۲- آیا په معجزه ایمان لرل فرض دي؟

۳- آیا له پیغمبرانو علیهم السلام پرته نور خلک معجزې لري؟

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د کورنۍ د غړو په مرسته د معجزې په اړه لنډه مقاله ولیکي.

سحر (کوډې)

سحر کول لویه ګناه ده.

سحر د شیطان کار دی.

د کوډو له لارې روزي ګټل حرام دي.

څوک چې هره شپه آیت کرسي تلاوت کوي، له هر ډول زیان او ضرر څخه به په امن وي.

په کوډو سره انسان ته ضرر رسیږي.

کوډګر د هیچا نه خوښیږي.

رسول الله ﷺ فرمایلي دي: «اجْتَنِبُوا الْمُوبِقَاتِ الشِّرْكُ بِاللهِ وَالسِّحْرُ»

ژباړه: له هلاکوونکو شیانو څخه چې یو یې شرک او بل یې سحر دی، ځانونه وساتئ.

کوډګر ته ورتګ ناروا دی، رسول الله ﷺ فرمایلي دي: «مَنْ أَتَى سَاحِرًا أَوْ كَاهِنًا أَوْ عَرَّافًا فَصَدَّقَهُ بِمَا يَقُولُ فَقَدْ كَفَرَ بِمَا أُنْزِلَ عَلَى مُحَمَّدٍ ﷺ»

ژباړه: که څوک کوډګر، د غیبو ویونکي او فال کتونکي ته ورشي او د هغوی خبرې رښتیا وګڼي، نو په هغه څه چې پر محمد ﷺ نازل شوي کافر شو.

فعالیت

۱- د لوست حدیثونه تکرار کړئ.

۲- د سحر له ضرر څخه د ځان خوندي ساتلو لپاره باید څه وکړو؟ د ښوونکي په مرسته ځواب ووایئ.

۳- په شپه کې کوم وخت معوذتین او آیت الکرسي لولئ؟ پدې هکله خبرې وکړئ.

پوښتنې

۱- آیا سحر لویه ګناه ده؟

۲- سحر د چا کار دی؟

۳- د کوډو له لارې د روزۍ ګټل روا دي؟

۴- د کوم آیت په لوستلو سره موږ د کوډو له ضرر څخه په امن کېږو؟

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې پورتنی لوست په خپلو کتابچو کې ولیکي.

د فال کتل

د فال کتل حرام او لویه ګناه ده.

د فال کتونکي ته ور تلل، خبرې یې منل او پرې باور کول لویه ګناه ده.

رسول الله ﷺ فرمایلي دي: «مَنْ أَتَى سَاحِرًا أَوْ كَاهِنًا أَوْ عَرَّافًا فَصَدَّقَهُ بِمَا يَقُولُ فَقَدْ كَفَرَ بِمَا أُنْزِلَ عَلَى مُحَمَّدٍ ﷺ»

ژباړه: که څوک کوډګر، د غیبو ویونکي او فال کتونکي ته ولاړ شي او د هغوی خبرې رښتیا وګڼي، نو په هغه څه چې پر محمد ﷺ نازل شوي کافر شو.

فال کتونکی به له سختو کړاوونو او عذابونو سره مخ کېږي.

فعالیت

۱- د فال کتونکي د عمل په اړه یو له بل سره بحث وکړئ.

۲- که څوک د فال کتلو په نیت چاته ورځي، تاسې باید ورته څه ووایئ، څو له دې کار څخه منعه شي؟ پدې هکله په خپلو منځو کې خبرې وکړئ.

۳- ستاسو په آند فال کتل څه زیانونه لري ؟

پوښتنې

۱- د فال کتل څه حکم لري؟

۲- آیا فال کتونکي ته ورتلل روا دي ؟

۳- رسول الله ﷺ د فال کتونکي په اړه څه فرمايلي دي؟

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د فال کتونکي -که یې لیدلی وي -قصه په خپلو کتابچو کې ولیکي.

فال نیول

ښه فال نیول روا او بد فال نیول ګناه ده.

د اسلام مبارک دین موږ له بد فال نیولو څخه منع کړي یو.

پیغمبر ﷺ فرمايي: بد فالي نشته او ښه فال نیول غوره کار دی .

د ښه فال نیولو څو بیلګې:

- په کوچنیانو باندې د نیکو خلکو نومونه کېښودل.
- ناروغ ته روغ ویل او د روغتیا هیله يې کول.
- په خوب لیدلو باندې ښه فال نیول.

د بد فال نیولو څو بېلګې:

- د کېنې سترګې په رپېدلو بد فال نیول.
- د یو شي په اخیستلو بد فال نیول.
- د چا په ټنډه یا پل (راتللو) بد فال نیول.

موږ باید په هر څه ښه فال ونیسو،

او له بد فالۍ ځانونه څخه وساتو.

فعالیت

۱- د ښوونکي په مرسته د ښه فال نیولو او بد فالۍ په اړه یو له بل سره خبرې وکړئ.

۲- د ښه فال نیولو څو بېلګې ووایئ.

۳- آیا د چهارشنبې په ورځ د سفر نه کولو بد فال نیول روا دي؟ پدې هکله بحث وکړئ.

پوښتنې

۱- آیا ښه فال نیول روا دي؟

۲- د ښه فال نیولو څو بېلګې ووایئ.

۳- د بد فال نیولو څو بېلګې ووایئ.

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د کورنۍ له غړو سره د ښه فال نیولو او بد فالۍ په اړه خبرې وکړي.

لوی ګناهونه

لوی ګناهونه هغه ګناهونو دي چې کوونکي ته يې په شريعت کې سزا ټاکل شوې وي او له توبې پرته نه بښل کيږي.
که څوک وړه ګناه تکرار کړي، دا هم په کبيره ګناه بدليږي.
موږ باید له ټولو وړو او لويو ګناهونو څخه ځان وساتو.

ځيني لوی ګناهونه په لاندې ډول دي:

١- شرک: له الله تعالی سره شريک نيول تر ټولو لويه ګناه ده.

٢- سحر: کوډې کول.

٣- قتل: په ناروا د انسان وژل.

۴- سود خوړل.

۵- د جهاد له مورچل څخه تيښته کول.

٦- تهمت: پر بې ګناه مسلمان د ګناه تور لګول.

٧- د مور او پلار نا فرماني: په روا کارونو کې د مور او پلار له لارښوونو سرغړونه، او خبره يې نه منل لويه ګناه ده.

فعالیت

۱- د ځو نورو لويو ګناهونو نومونه بيان کړئ.

۲- له الله ﷻ سره د شريک نيولو ځو بېلګې ووايئ.

۳- د مور او پلار د نا فرمانۍ ځو بېلګې ووايئ.

پوښتنې

۱- لوی ګناهونه تعريف کړئ .

۲- وړه ګناه څه وخت په لويه ګناه بدليږي؟

۳- د ځو لويو ګناهونو نومونه واخلئ .

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې ځينې هغه لوی ګناهونه چې په لوست کې نه دي ذکر شوي، په خپلو کتابچو کې وليکي.

د جمعې لمونځ

د جمعې لمونځ دوه رکعته دی او په جماعت ادا کیږي.

د جمعې لمونځ د ماسپښین د لمانځه پر ځای ادا کیږي. د جمعې لمونځ پر عاقل، بالغ مقیم مسلمان فرض دی.

د یوې جمعې لمونځ د راتلونکې جمعې تر لمانځه پورې د ګناهونو کفاره ده.

د جمعې د لمانځه لپاره غسل کول او پاکې جامې اغوستل سنت دي.

د جمعې په لمانځه کې امام له دویم اذان وروسته دوې خطبې وايي.

لمونځ کوونکي خطبې ته پوره غوږ نیسي او له خبرو کولو ډډه کوي.

د جمعې د لمانځه پر مهال مسلمانانو ته کار کول ناروا دي.

د جمعې لمونځ پرېښودل ګناه ده، رسول الله ﷺ فرمايي: څوک چې

(پرته له عذره) درې جمعې لمونځونه ترک کړي، په زړه یې تور داغ لګيږي. رواه ابن ماجه

فعالیت

۱- د جمعې د لمانځه په هکله په خپلو منځو کې خبرې وکړئ.
۲- که څوک د خطبې پر مهال خبرې کوي، آیا تاسې ته روا ده چې له خبرو څخه یې منعه کړئ؟
۳- که یو څوک د جمعې لمانځه ته ناوخته راشي، آیا حق لري چې د خلکو پر اوږو تیر شي او لومړي صف ته ځان ورسوي؟

پوښتنې

۱- د جمعې لمونځ څه حکم لري؟
۲- د جمعې لمونځ څنګه ادا کیږي؟
۳- د جمعې لمونځ پر چا فرض دی؟
۴- امام د جمعې د لمانځه لپاره څو خطبې وایي؟

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د لوست پوښتنې په خپلو کتابچوکې ځواب کړي.

د جنازې لمونځ (۱)

د جنازې لمونځ کفايي فرض دی.

د جنازې لمونځ ډېر ثواب لري.

د جنازې لمونځ په جماعت ادا کېږي.

د جنازې لمونځ په ولاړه او له رکوع او سجدې پرته ادا کېږي.

د جنازې په لمانځه کې د څلورو تکبيرونو ويل فرض دي.

د جنازې لمونځ د مړي د ولي يا عالم په امامت سره ادا کېږي.

د جنازې لمونځ قضايي نلري.

فعالیت

۱- د جنازې د لمانځه په هکله په خپلو منځو کې خبرې وکړئ.

۲- د جنازې د لمانځه او نورو لمونځونو ترمنځ توپیرونه په ګوته کړئ.

۳- که چیرې د جنازې لمونځ تیار وي او تاسې اودس و نه لرئ، آیا تیمم کولای شئ؟ د ښوونکي په مرسته یې ځواب ووایئ.

پوښتنې

۱- د جنازې لمونځ څه حکم لري؟

۲- آیا د جنازې لمونځ په جماعت سره ادا کیږي؟

۳- د جنازې په لمانځه کې رکوع او سجده شته؟

۴- د جنازې په لمانځه کې څو تکبیرونه ویل کیږي؟

۵- آیا د جنازې د لمانځه تکبیرونه فرض دي؟

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د لوست پوښتنې په خپلو کتابچو کې ځواب کړي.

د جنازې لمونځ (۲)

د جنازې د لمانځه طریقه:

لمونځ کوونکي د څلور ځلې تکبیر په ویلو سره د جنازې لمونځ ادا کوي، چې په لاندې ډول بیانیږي:

لومړی تکبیر:

لمونځ کوونکي په امام پسې (د نورو لمونځونو په څېر) تحریمه تکبیر او وریسې «سُبحانك اللهُم وَبِحَمدِكَ وَتَبارَكَ اسْمُكَ وَتَعالى جِدُكَ وَلااِلَهَ غیرُ كَ» وایي.

دویم تکبیر:

د امام د دویم ځل تکبیر له ویلو سره سم مقتدي هم دویم تکبیر وایي وریسې درود «اَللّهُمّ صَلِّ عَلَي مُحَمّدٍ وَ عَلَي آلِ مُحَمّدٍ كَمَا صَلّیْتَ عَلَي اِبْرَاهِیمَ وَ عَلَي آلِ اِبْرَاهِیمَ اِنّك حَمِیْدٌ مّجِیْد» وایي.

دریم تکبیر:

د درود له ویلو وروسته امام دریم تکبیر وایي او وریسې د جنازې دعا لولي، مقتدیان هم همدا دعا لولي.

څلورم تکبیر:

د څلورم تکبیر له ویلو وروسته امام ښي اوږې خوا ته سلام ګرځوي، مقتدیان هم دواړو خواوو ته سلام ګرځوي.

فعالیت

۱- ځينې زده کوونکي دې د جنازې د لمانځه ادا کول په ټولګي کې تمثيل او ښوونکی دې د دوی تېروتنې اصلاح کړي.

۲- د جنازې لمونځ په کوم ځای کې ادا کيږي؟ پدې هکله خبرې وکړئ.

۳- آيا د جنازې د لمانځه لپاره اقامت ويل کيږي؟

پوښتنې

۱- د جنازې په لمانځه کې له لومړي تکبير وروسته څه ويل کيږي؟

۲- له دويم او دريم تکبير وروسته امام او مقتديان څه وايي؟

۳- له څلورم تکبير وروسته څه ويل کيږي؟

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د لوست پوښتنې په خپلو کتابچو کې ځواب کړي.

د جنازې د لمانځه دعاګانې

په بالغ مړي (نارینه او ښځینه) لاندې دعا لوستل کیږي:

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِحَيِّنَا وَمَيِّتِنا ، وَشَاهِدِنَا وَغَائِبِنَا، وَصَغِيرِنَا وَكَبِيرِنَا ، وَذَكَرِنَا وَأُنْثَانَا ، اللَّهُمَّ مَنْ أَحْيَيْتَهُ مِنَّا فَأَحْيِهِ عَلَى الْإِسْلَامِ ، وَمَنْ تَوَفَّيْتَهُ مِنَّا فَتَوَفَّهُ عَلَى الْإِيمَانِ.

ژباړه: ای الله! زموږ ژوندي، مړي، حاضر، غایب، کوچني، لوی، نر او ښځې وبښه ، ای الله! له موږ څخه چې چاته ژوند ورکوې، په اسلام ژوند ورکړه، او له موږ څخه چې له چا روح اخلې، په ایمان سره یې واخله.

که مړی هلک وي، لاندې دعا پرې لوستل کیږي:

اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ لَنَا فَرَطًا، وَاجْعَلْهُ لَنَا أَجْرًا وَذُخْرًا، وَ اجْعَلْهُ لَنَا شَافِعًا وَمُشَفَّعًا.

ژباړه: ای الله! دغه مړی (هلک) زموږ د ثواب سبب وګرځوه او زموږ لپاره یې د آخرت پانګه وګرځوه، او زموږ لپاره یې شفیع او شفاعت یې قبول وګرځوه.

که مړی کوچنۍ نجلۍ وي، لاندې دعا پرې لوستل کیږي:

اللَّهُمَّ اجْعَلْهَا لَنَا فَرَطًا، وَاجْعَلْهَا لَنَا أَجْرًا وَذُخْرًا، وَاجْعَلْهَا لَنَا شَافِعَةً وَمُشَفَّعَةً.

ژباړه: ای الله! دغه مړی (نجلۍ) زموږ د ثواب سبب وګرځوه او زموږ لپاره يې د آخرت پانګه وګرځوه او زموږ لپاره يې شفيع او شفاعت يې قبول وګرځوه.

فعاليت

۱- آيا د جنازې لمانځه لپاره ټاکلی وخت شته ؟ پدې هکله خبرې وکړئ.

۲- د بالغانو، هلک او نجلۍ د دعاګانو په منځ کې شته توپير په ګوته کړئ.

۳- په جنازې لمانځه کې له مړي سربيره نور چاته دعا کيږي؟

پوښتنې

الف: لاندې جملې معنا کړئ:

۱- اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِحَيِّنَا وَمَيِّتِنَا

۲- اللَّهُمَّ مَنْ أَحْيَيْتَهُ مِنَّا فَأَحْيِهِ عَلَى الْإِسْلَامِ

۳- اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ لَنَا فَرَطًا

ب: څوک د بالغ مړي دعا له ياده ويلای شي؟

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د جنازې دعاګانې حفظ کړي او په راتلونکي ساعت کې دې واوروي.

د اختر لمونځ

مسلمانان هر کال د خوشحالۍ دوه اخترونه لمانځي.

لومړی کمکی اختر ورپسې لوی اختر.

کمکی اختر د روژې میاشتې نه وروسته د شوال میاشتې په لومړۍ ورځ وي.

په کمکي اختر کې مسلمانان غریبانو ته د فطر صدقه ورکوي.

لوی اختر د ذي الحجې میاشتې په لسمه ورځ وي.

په لوی اختر کې مسلمانان قرباني کوي.

مسلمانان په دواړو اخترونو کې عیدګاه ته د لمانځه ادا کولو لپاره ځي.

د دواړو اخترونو لمونځونه واجب دي او په جماعت سره ادا کېږي.

د دواړو اخترونو لمونځ دوه دوه رکعته دی.

د دواړو اخترونو د لمانځه وخت د اختر د ورځې له لمر ختلو نه پیل کېږي او تر زوال پورې وي.

د اختر لمانځه لپاره غسل کول، پاکې جامې اغوستل او عطر وهل سنت دي.

فعالیت

۱- د لوی او کمکي اختر په لومړۍ ورځ باید کوم کارونه وکړو؟
۲- د ښوونکي په مرسته په لوی اختر کې د واجبو تکبیرونو الفاظ ووایئ.
۳- په لوی اختر کې د تکبیرونو ویلو ورځې په ګوته کړئ.

پوښتنې

۱- کمکی اختر د کومې میاشتې په کومه نېټه دی؟
۲- په لوی اختر کې مسلمانان څه کارونه کوي؟
۳- د اختر لمونځ څو رکعته دی؟
۴- د اختر لمونځ څه حکم لري؟

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د کورنۍ د غړو په مرسته د لوی اختر په هکله لنډه مقاله ولیکي.

د اختر د لمانځه طریقه

د دواړو اخترونو لمونځ دوه دوه رکعته دی. د اختر د لمانځه لپاره اذان او اقامت نه ویل کیږي.

د اختر په لمانځه کې شپږ تکبیرونه اضافه ویل کیږي. درې په لومړي رکعت او درې نور یې په دویم رکعت کې ویل کیږي.

لومړی رکعت:

امام تحریمه تکبیر په جهر سره او مقتدیان یې په خفیه وایي.

د سبحانک اللهم... له ویلو وروسته امام په جهر سره درې ځلې تکبیر وایي او دواړه لاسونه ورسره د غوږونو نرمیو ته پورته کوي.

مقتدیان ورپسې په خفیه درې ځلې تکبیر وایي او دواړه لاسونه ورسره د غوږونو نرمیو ته پورته کوي.

بیا لاسونه پر نامه کېښودل کیږي، امام په جهر سره قرائت لولي، پاتې د عام لمونځ په څیر کړنې ترسره کیږي.

دویم رکعت:

امام د قرائت له لوستلو وروسته مخکې له رکوع، درې تکبیرونه په جهر سره وایي او په هر ځل دواړه لاسونه د غوږونو تر نرمیو پورته کوي، مقتدیان هم همداسې کوي.

یادونه: د یادو شپږو تکبیرونو په منځ کې لاسونه باید ځوړند ونیول شي.

فعالیت

۱. زده کوونکي دې په دوو ډلو وویشل شي، لومړۍ ډله دې د اختر د لمانځه لومړی رکعت او دویمه ډله دې دویم رکعت تمثیل کړي.

۲. آیا د جنازې او اختر د لمونځونو د تکبیرونو ترمنځ په اداکولو کې څه توپیر شته؟ په دې هکله خبرې وکړئ.

پوښتنې

۱- د اختر لمونځ څو رکعته دی؟

۲- د اختر په لمانځه کې څو اضافي تکبیرونه ویل کیږي؟

۳- لومړي درې تکبیرونه څه وخت ویل کیږي.

۴- په دویم رکعت کې څو تکبیرونه او څه وخت ویل کیږي؟

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د اختر د لمانځه طریقه په خپلو کتابچو کې ولیکي او په ټولګي کې دې له یاده ولولي.

د تلاوت سجده

د تلاوت سجده واجب ده.

د سجدې آیت په لوستلو او یا اورېدلو سره د تلاوت سجده لازمېږي.

د تلاوت د سجدې د ادا کولو طریقه:

سجده کوونکی تکبیر وایي او سجدې ته ځي، په سجده کې درې ځلې تسبیحات (سبحان ربي الأعلی) وایي، ورپسې دویم تکبیر وایي او له سجدې نه را پورته کېږي او پدې سره یې سجده بشپړه شوه.

د تلاوت سجدې لپاره درېدل حتمي نه دي.

له راډیو، ټلویزیون او داسې نورو څخه د سجدې آیت په اورېدلو سجده نه لازمېږي.

په قرآن کریم کې ۱۴ ځایه د تلاوت سجده راغلې ده.

په یو ځای کې د سجدې د یو آیت په څو ځله لوستلو سره یوازې یوه سجده لازمیږي.

په لاندې جدول کې د تلاوت د سجدې آیتونه بیانیږي چې په لوستلو او یا اوریدلو سره یې د تلاوت سجده لازمیږي:

شمیره	سورت	د سجدې ایت	شمیره	سورت	د سجدې ایت
۱	الاعراف	۲۰۶	۸	النمل	۲۵
۲	الرعد	۱۵	۹	الم السجده	۱۵
۳	النحل	۴۹	۱۰	فصلت	۳۸
۴	الاسراء	۱۰۷	۱۱	ص	۲۴
۵	مریم	۵۸	۱۲	النجم	۶۲
۶	الحج	۱۸	۱۳	الانشقاق	۲۱
۷	الفرقان	۶۰	۱۴	العلق	۱۹

فعالیت

۱- د تلاوت سجده په ټولګي کې تمثیل کړئ.

۲- د سجدې آیتونه په قرآن کریم کې په ډله ییز ډول په ګوته کړئ.

پوښتني

۱- د تلاوت سجده څه حکم لري؟

۲- په قرآن کریم کې څو سجدې دي؟

۳- د تلاوت سجده کله واجبیږي؟

۴- په څلورو آیتونو کې د تلاوت سجده را ونبیئ.

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د سجدې د آیتونو موقعیت، د سپارو له مخې په ګوته کړي.

د سهوې سجده (١)

د سهوې سجده واجب ده.

د سهوې سجده په لمانځه کې ترسره کېږي.

د واجبو په ترک او یا د فرضو په ځنډولو سره د سهوې سجده واجبېږي.

د سهوې د سجدې طریقه:

١- په وروستۍ قعده کې له تشهد وروسته سلام ګرځول کېږي.

٢- بیا ورپسې دوې سجدې کېږي.

٣- ورپسې تشهد، درود، او دعا ویل کېږي.

۴- په پای کې دواړو خواوو ته سلام ګرځول کېږي.

فعالیت

۱. د سهوې د سجدې په هکله یو له بل سره خبرې وکړئ.

۲. آیا کله مو د سهوې سجده کړې ده؟ د واجب کېدو سبب یې بیان کړئ.

پوښتنې

۱- د سهوې سجده څه حکم لري ؟

۲- د سهوې سجده څه وخت واجبیږي؟

۳-د سهوې سجده څنګه ادا کیږي؟

کورنی دنده

زده کوونکي دې د لوست متن په خپلوکتابچو کې ولیکي.

د سهوې سجده (۲)

په لمانځه کې د سهوې سجدې د واجبېدلو څو مثالونه:

۱. د فاتحې سورت پرېښودل.

۲. د فاتحې سورت پسې د بل سورت یا څو ایتونو نه لوستل.

۳. په وترو کې د قنوت دعا پرېښودل.

۴. لومړۍ قعده پرېښودل.

۵. په وروستۍ قعده کې تشهد پرېښودل.

۶. د فرضو وروسته کول، لکه په لومړي رکعت کې کېناستل، او یا دویم رکعت کې له تشهد وروسته دریم رکعت ځنډول.

فعالیت

۱. د سهوې سجدې د واجبېدلو ځینې سببونه بیان کړئ.

۲. که په جماعت کې امام د سهوې سجده ادا کوي، مقتدیان باید څه وکړي ؟

پوښتنې

۱- د قیام په حالت کې د سهوې سجده کله واجبېږي؟

۲- د قعدې په حالت کې د سهوې سجده کله واجبېږي؟

۳- آیا په وترو کې د قنوت په پرېښودلو سره سجده لازمېږي؟

۴- آیا د فرضو په تاخیر سره سجده واجبېږي؟

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د لوست پوښتنې په خپلو کتابچو کې ځواب کړي.

د سفر آداب

اسلام مور ته د سفر په وخت، د آدابو لارښوونه کوي، چې ځینې یې په لاندې ډول دي:

۱- له مور او پلار څخه د سفر کولو اجازه اخیستل.

۲- درې ځلې الله اکبر ویل.

۳- د سفر دعا ویل: ﴿سُبْحَانَ الذي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ وَإِنَّا إِلَى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ﴾.

۴- الله ﷻ زیات یادول.

۵- له الله نه د خیر او عافیت سوال کول.

په سفر کې د مسلمان سوال او دعا قبلیږي.

په سفر کې د دعا ځینې بیلګې:

د سفر آساني غوښتل.

د کورنۍ غړو او خپلوانو ته دعا کول.

د سفر ستونزو نه د خلاصون دعا کول.

کورته په خیر او عافیت د را ستنیدلو دعا کول.

فعالیت

۱. د سفر د آدابو په هکله په خپلو منځو کې خبرې وکړئ.

۲. آیا د اسلام دین په کومه ټاکلې ورځ کې له سفر کولو څخه منعه کړې ده؟ پدې هکله خبرې وکړئ.

پوښتنې

۱- د سفر دعا ووایئ.

۲- د سفر کولو لپاره له چا څخه اجازه اخلئ؟

۳- آیا په سفر کې دعا قبلیږي؟

۴- د سفر په وخت کومې غوښتنې پکار دي؟

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د سفر آداب، په خپلو کتابچو کې ولیکي.

د ژبې ساتنه

مسلمان د خپلې ژبې ساتنه کوي، تل ښې خبرې کوي، رسول الله ﷺ موږ ته داسې لارښوونه کړې ده: «مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَسْكُتْ» .

ژباړه: که څوک په الله او د آخرت په ورځ ایمان لري، د خیر خبرې دې کوي او یا دې چپ اوسي.

مسلمان بې ځایه خبرې نه کوي.

موږ چا ته کنځلې او بدې خبرې نه کوو.

څوک په سپک نوم نه یادوو.

په ناروا خبرو انسان دوزخ ته ځي، معاذ رضي الله عنه له پیغمبر ﷺ څخه وپوښتل: آیا موږ په خپلو ویناوو نیول کیږو؟ پیغمبر ﷺ وفرمایل: زیات خلک د خپلو ژبو له کبله دوزخ ته نسکور غورځیږي.

موږ باید له سپکو او ناوړو خبرو څخه ځان وساتو.

زموږ له لاس او ژبې باید چاته ضرر ونه رسیږي.

فعالیت

۱- د ژبې ساتنې په هکله په خپلو منځو کې خبرې وکړئ.

۲- کوم وخت چوپتیا غوره ده؟ پدې هکله خبرې وکړئ.

پوښتنې

۱. د لاندې حدیث جملې معنا کړئ:

- «مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
- فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَسْكُتْ» .

۲. لاندې خالي ځایونه ډک کړئ:

- زمونږ له لاس او .... باید چاته ضرر ونه رسېږي.
- مسلمان د خپلې ژبې ... کوي.

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د ژبې ساتنې په هکله لنډه مقاله ولیکي.

مرسته او همکاري

له خلکو سره په ښو کارونو کې مرسته کول ډېر ثواب لري.

اللهﷻ پدې هکله موږ ته داسې لارښوونه کوي:

﴿وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى وَلا تَعَاوَنُوا عَلَى الإِثْمَ وَالْعُدْوَانِ ... ﴾

المائده سورت ۲ ایت.

ژباړه: او په نیکو او د تقوا په کارونو کې یو تر بله مرسته کوئ و د ګناه او تیري په چارو کې یو تر بله مرسته مه کوئ.

رسول الله ﷺ فرمايي:

۱- د اللهﷻ مرسته له هغه چا سره مل وي چې له نورو خلکو سره مرسته کوي. رواه مسلم .

۲- څوک چې د اړو خلکو ستونزې حل کړي، اللهﷻ به يې د دنيا او آخرت ستونزې آسانه کړي. رواه مسلم .

مور له مور، پلار، ورونو او خویندو سره د کور په چارو کې مرسته کوو.

مور له خپلو ګاونډیانو او ټولګیوالو سره مرسته کوو.

په ناروا کارونو کې له چا سره مرسته کول ګناه ده.

فعالیت

۱- له اړو خلکو سره د مرستې ځینې بېلګې د ښوونکي په مرسته ووایئ.

۲- مور باید په کومو ځایونو کې د خلکو سره له مرسته کولو ډډه وکړو؟

پوښتنې

۱- الله جل جلاله له خلکو سره د مرستې په هکله څه فرمایلي دي؟

۲- د الله جل جلاله مرسته له چا سره مل وي؟

۳- څوک د مرستې کولو ډېر وړ دي؟

۴- آیا د ګناه په چارو کې مرسته کول روا دي؟

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د مرستې په هکله یوه مقاله ولیکي.

د بې اتفاقۍ زيانونه

د اسلام دين موږ ته پر يووالي او اتحاد امر کوي، له اختلاف او بې اتفاقۍ څخه يې منعه کړې ده.

الله جل جلاله په قرآن کريم کې فرمايلي دي: ﴿وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا﴾ (د آل عمران سورت ۱۰۳ آيت).

ژباړه: د الله په رسۍ (قرآن کريم) باندې منګولې ولګوئ او بې اتفاقي مه کوئ.

موږ بايد له اختلاف او بې اتفاقۍ څخه ځان وژغورو.

اختلاف او بې اتفاقي ډېر زيانونه لري:

۱- بې اتفاقي ګناه ده، هر هغه څوک چې د مسلمانانو ترمنځ بې اتفاقي راولي، الله جل جلاله ترې ناراضه کېږي.

۲- بې اتفاقي او اختلاف د دښمنۍ لامل کېږي.

۳- په بې اتفاقۍ کې له ژوند څخه برکت اوچتېږي.

فعالیت

۱- د اختلاف او بې اتفاقۍ زیانونه په ګوته کړئ.

۲- د لاندې کلمو ضد ووایئ:

(اتفاق، دښمني، امر، زیان)

پوښتنې

الف: لاندې تش ځایونه په مناسبو کلمو ډک کړئ:

۱- د اسلام دین موږ ته د یوالي او .... کوي.

۲- بې اتفاقي او اختلاف د .... لامل کېږي .

۳- په بې اتفاقۍ کې له ژوند خخه .... اوچتېږي.

ب: په لوست کې د آیت ژباړه ووایئ.

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د کورنۍ په مرسته د بې اتفاقۍ د زیانونو په اړه یوه مقاله ولیکي.

بد ملګرى

موږ بايد د ملګري په غوره کولو کې زيات فکر وکړو، تر څو له بد شخص سره مخ نه شو.

رسول الله ﷺ د نيک او بد ملګري مثال داسې بيان کړى دى: د نيک شخص ملګرتيا، د عطرو د پلورونکي په څير ده، له دوو ګټو څخه يې له يوې خامخا برخمن کيږئ:

١- يا به ترينه عطر واخلئ.

٢- او يا خو به د مشکو ښې ورمې بوى کړئ.

د بد شخص ملګرتيا د پښ په څير ده، د دوو زيانونو څخه يې يو زيان حتما درته رسيږي:

١- بدن او يا جامې به دې وسوځوي.

٢- يا خو به بد بوى او لوګى در ورسيږي. مسند امام احمد.

موږ بايد تل له ښو خلکو سره ملګرتيا وکړو.

د نيک شخص په ملګرتيا کې د دنيا او آخرت ډيرې ګټې دي.

موږ بايد له بد شخص سره ملګرتيا ونکړو.

د بد شخص ملګرتيا ډير زيات زيانونه لري.

فعالیت

۱- د نیک ملګري د ګټو په هکله په خپلو منځو کې مباحثه وکړئ.

۲- د بد شخص د ملګرتیا زیانونه په ګوته کړئ.

پوښتنې

۱- رسول الله ﷺ د نیک ملګري په هکله څه فرمایلي دي؟

۲- د بد شخص ملګرتیا د څه شي په شان ده ؟

۳- د نیک شخص ملګرتیا څه ګټې لري؟

۴- تاسې له چا سره ملګرتیا کول غواړئ؟

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د بد شخص د ملګرتیا زیانونه د یوې مقالې په ترڅ ولیکي.

د دین ستنه

لمونځ د اسلام دویمه بناء او د دین ستنه ده.

په لمانځه سره مسلمان د خپل دین ساتنه کوي.

لمونځ انسان له بدو او ناروا کارونوڅخه ژغوري.

لمونځ د ایمان نښه ده.

په لمانځه د مسلمان او کافر ترمنځ فرق کیږي.

په لمانځه د مسلمان ګناهونه بښل کیږي .

رسول الله ﷺ فرمايي:

که له تاسوڅخه د یوه د کور مخې ته ویاله بهیږي او هغه پکې هره ورځ پنځه ځلې لامبي، آیا په بدن به يې څه خیرى پاتې شي؟ صحابه وو وویل: د نوموړي په بدن خیرى نه پاتې کیږي. رسول الله ﷺ وفرمایل: لمونځ هم د دې ویالې په څیر دی، هغه څوک چې پنځه وخته لمونځ کوي، ګناهونه يې بښل کیږي. متفق علیه.

موږ پنځه وخته لمونځونه په خپل وخت، ادا کوو.

فعالیت

۱- د لمانځه د ارزښت او ګټو په هکله په خپلو منځو کې مباحثه وکړئ.

۲- د ښوونکي په مرسته دا واضح کړئ چې لمونځ د دین ستنه ده.

۳- په لمانځه سره د مسلمان او کافر تر منځ څنګه فرق کیږي؟

پوښتنې

۱- لمونځ د دین ستنه ده؟ دا جمله روښانه کړئ.

۲- رسول الله ﷺ د لمانځه په هکله څه فرمایلي دي؟

۳- لمونځ څه ګټې لري؟ واضح یې کړئ.

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د کورنۍ د غړو په مرسته د لمانځه ګټې په خپلو کتابچو کې ولیکي، او په ټولګي کې دې بیان کړي.

د وخت ارزښت

وخت زموږ ژوند دی، وخت د انسان ارزښتناکه پانګه ده، موږ باید خپل وخت ضایع نه کړو.

رسول الله ﷺ د وخت په هکله فرمایلي دي:

دوه نعمتونه دي چې زیات خلک ترې بې خبره دي: یو روغتیا او بل وخت.

موږ باید له وخت څخه سمه ګټه واخلو.

د دې لپاره چې وخت مو ضایع نشي لاندې ټکو ته پاملرنه کوو:

١- پنځه وخته لمونځ په خپل وخت کې ادا کوو.

٢- ښوونځي ته په وخت ځو.

٣- خپل درسونه په پوره پاملرنې سره لولو.

۴- کورنۍ دنده په خپل وخت کې لیکو .

۵- لوبې په ټاکلي وخت ترسره کوو.

٦- د نن کار سبا ته نه پریږدو.

فعالیت

۱. د وخت د ارزښت په هکله په خپلو منځو کې خبرې وکړئ.

۲. د ښوونکي په مرسته د خپل ورځني ژوندانه مهال ویش ووایئ.

پوښتنې

۱- رسول الله ﷺ د وخت په هکله څه فرمایلي دي؟

۲- د دې لپاره چې وخت ضایع نشي، څه باید وکړو؟

۳- د نن کار باید څه وخت سرته ورسوو؟

کورنۍ دنده

هر زده کوونکی دې د خپل ورځني ژوند مهال ویش د کورنۍ د غړو په مرسته ولیکي، بیا دې په ټولګي کې ولولي.

د مسلمان پنځه حقونه

ټول مسلمانان سره خويندې او وروڼه دي، تل يو تر بله درناوی کوي، مسلمان په خپل مسلمان ورور باندې زيات حقونه لري، رسول الله ﷺ پدې هکله فرمايي: «حَقُّ الْمُسلِمَ عَلَى الْمُسْلِمَ خَمْسٌ: رَدُّ السَّلَامِ، وعِيَادَةُ الْمَرِيضِ، واتِّبَاعُ الجَنَائِزِ، وإجابَةُ الدَّعْوَةِ، وتَشْمِيتُ الْعَاطِسِ» رواه البخارى

د حديث معنا: مسلمان په مسلمان پنځه حقونه لري: سلام ته يې ځواب ورکول، د ناروغ پوښتنه کول، جنازې پسې يې تلل، د بلنې يې منل او له عطسې نه وروسته د الحمد لله ويلو په ځواب کې ورته يَرْحَمُکَ الله ويل.

موږ د مسلمان سلام ته ځواب وايو، که ناروغه وي پوښتنه يې کوو، په جنازه کې يې ګډون کوو، بلنه يې منو او عطسې نه وروسته ورته يرحمک الله وايو.

له مسلمان سره مرسته کول زموږ ديني دنده ده.

له مسلمان سره مرسته کول ثواب لري.

فعالیت

١- د مسلمان پنځه حقونه څنګه ادا کیږي؟ پدې هکله خپلو منځو کې خبرې وکړئ.

٢- آیا کله مو د کوم ناروغ پوښتنه کړې ده؟

٣- دوه زده کوونکي دې د عطسې دعاوې تمثیل کړي.

پوښتنې

١- مسلمان پر مسلمان څو حقونه لري؟

٢- د تشمیت العاطس معنا ووایئ.

٣- د سلام ځواب څنګه ورکول کیږي؟

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د لوست حدیث له معنا سره په خپلو کتابچو کې ولیکي.

د سلام فضایل

سلام اچول سنت او ځواب یې واجب دی.

سلام د مسلمان لپاره غوره تحفه ده.

د سلام الفاظ: السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته.

ژباړه: پر تاسو دې سلامتیا او د الله رحمت وي.

د سلام ځواب: وعلیکم السلام ورحمة الله وبرکاته.

ژباړه: پر تاسو دې هم سلامتیا او د الله رحمت وي.

سلام د اخلاص، امن او مینې پیغام دی.

سلام د مسلمانانو په منځ کې مینه او محبت زیاتوي.

رسول الله ﷺ فرمايي: تر څو چې ایمان رانه وړئ، جنت ته نشئ تللئ او مؤمنان نشئ کیدای، تر څو په خپلو منځو کې مینه او محبت و نلرئ، آیا تاسو ته داسې څه ونه ښایم چې ستاسو تر منځ مینه او محبت پیدا کړي؟

اصحابو وویل: ولې نه.

پیغمبر ﷺ وفرمایل: په خپلو منځو کې سلام اچول زیات کړئ. رواه البخاری

د بشپړ سلام اچوونکي او ځواب ورکوونکي دواړو ته دیرش، دیرش نیکۍ ورکول کیږي.

د سلام په هکله ځینې لارښوونې:

- تیریدونکی به په ولاړو او ناستو خلکو سلام اچوي.
- کشر به مشر ته سلام کوي.
- کور ته د ننوتلو په وخت به سلام اچوو.

فعالیت

۱- د ښوونکي په مرسته د بشیر سلام اچولو د فضیلت په هکله خبرې وکړئ.

۲- زده کوونکي دې په دوو ډلو ووېشل شي، یوه ډلې دې بشیر سلام واچوي، بله دې ورته بشیر ځواب ووایي.

پوښتنې

۱- سلام اچول څه حکم لري؟

۲- سلام اچول څه ګټې لري؟

۳- رسول الله ﷺ د سلام په هکله څه فرمایلي دي.

۴- په سلام اچولو سره مسلمان ته څو نیکۍ ورکول کیږي؟

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د سلام په هکله د لوست حدیث په خپلو کتابچو کې ولیکي.

غیبت

مسلمانان سره خویندې او وروڼه دي، د مسلمان ورور غیبت کول حرام دي.

الله تعالی موږ له غیبت کولو څخه منع کړي یو.

غیبت کول د مړه ورور د غوښو د خوړلو په څېر دي.

د چا په غیاب کې د هغه نیمګړتیاوې بیانولو ته غیبت ویل کېږي.

که چیرې مسلمان هغه عیب و نه لري، دې ته بهتان ویل کېږي.

موږ باید له غیبت او بهتان څخه ډډه وکړو او په مجلسونو کې یې ګډون ونه کړو.

په ناروا کارونو کې له چا سره مرسته کول او غیبت ته غوږ نیول ګناه ده.

فعالیت

۱- د غیبت د زیانونو په هکله په خپلو کې یو تر بله وپوښتئ.

۲- د غیبت او بهتان تر منځ توپیر په ګوته کړئ.

پوښتنې

۱- غیبت څه ته وایي؟

۲- آیا غیبت روا دی؟

۳- غیبت کول د څه شي په څېر دي؟

۴-آیا د غیبت په مجلسونو کې ناسته روا ده ؟

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې لوست په خپلو کتابچو کې ولیکي.

دروغ ویل

مسلمان تل رښتیا وایي، دروغ ویل لویه ګناه ده.

دروغ ویل د منافق نښه ده.

پیغمبر ﷺ فرمایي: د منافق درې نښې دي:

۱- په وعده وفا نه کوي.

۲- د بحث او جنګ پر مهال کنځل کوي.

۳- او په خبرو کې دروغ وایي.

دروغجن انسان د هېچا نه خوښېږي.

په دروغجن انسان څوک باور نه کوي.

موږ باید تل رښتیا ووایو او له دروغ ویلو ډډه وکړو.

فعالیت

۱- د ښوونکي په مرسته د دروغو د ناوړه پایلو په اړه یو تر بله خبرې وکړئ.

۲- د لاندې کلمو ضد په نښه کړئ:

- منافق ، دروغ، وفا کول، جنګ .

(رښتیا، بې وفایي، سوله)

۳- په وعده وفا کول څه ګټه لري؟ په دې هکله په خپلو منځو کې خبرې وکړئ.

پوښتنې

۱- دروغ ویل په اسلام کې څه حکم لري؟

۲- دروغ ویل د څه شي نښه ده؟

۳- آیا خلک پر دروغجن انسان باور کوي؟

۴- آیا دروغجن انسان د چا خوښیږي؟

کورنۍ دنده

د دروغو څلور زیانونه په څلورو جملو کې ولیکئ.

ښښنه کول

عفوه (ښښنه) کول نیک خوی او د مسلمان صفت دی.

مسلمان د بدو په مقابل کې ښه کوي.

خلکو ته ښښنه کوونکی بنده د الله ﷻ خوښ دی.

الله ﷻ موږ ته د ښښنې لارښوونه کوي: ﴿وَأَن تَعْفُوٓاْ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ﴾ د البقرة سورت، ۲۳۷ أیت.

ژباړه: او ستاسې ښښنه کول تقوا ته نیږدې عمل دی.

په ښښنې سره د انسان عزت زیاتیږي، رسول الله ﷺ فرمايي: (وَمَا زَادَ اللّٰهُ عَبْدًا بِعَفْوٍ إلاّ عِزًّا) (رواه مسلم)

معنا: او الله ﷻ په عفوې او ښښنې سره د انسان عزت زیاتوي.

د ښښنې له ګټو څخه:

۱- په ښښنې د مسلمان زړه له کینې او بغض څخه پاکیږي.

۲- له ښښنه کوونکي څخه الله ﷻ راضي کیږي.

۳- په ښښنه د انسان عزت لازیاتیږي.

۴- په ښښنه ټولنه له دښمنۍ او شر څخه ژغورل کیږي.

موږ باید د عفوې خصلت خپل کړو.

فعالیت

۱- د بښنې څو مثالونه بیان کړئ.

۲- په بښنې سره څنګه د انسان عزت زیاتیږي؟ پدې هکله په خپلو منځو کې خبرې وکړئ.

۳- خپلو ټولګیوالو ته د بښنې څو بیلګې ووایئ .

پوښتنې

۱- بښنه د چا خصلت دی؟

۲- مسلمان د بدو په مقابل کې څه کوي؟

۳- د بښنې په هکله رسول الله ﷺ څه فرمایلي دي؟

۴- بښنه څه ګټې لري؟ بیان یې کړئ.

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د بښنې په هکله لنډه مقاله ولیکي.

قناعت

مسلمان تل د الله ﷻ منندوی وي، په خپل ژوند خوښ وي او د لازیات نه کېدلو هیله یې لري، چې دې ته قناعت وایي.

قناعت د الله ﷻ ستر نعمت او د انسان لویه پانګه ده، په خپل ژوند خوښي د کامیابۍ لاره ده.

رسول الله ﷺ فرمایي: «قَدْ أَفْلَحَ مَنْ أَسْلَمَ وَرُزِقَ كَفَافًا وَقَنَّعَهُ اللَّهُ بِمَا آتَاهُ». رواه مسلم

معنا: پرته له شکه هغه څوک بریالی شو چې اسلام یې راوړ، روزي یې د اړتیاوو بسنه وکړي او الله تعالی په ورکړل شویو نعمتونو ورته قناعت ورکړی وي.

د قناعت ګټې:

١- الله ﷻ له مسلمان څخه راضي کېږي.

٢- انسان له بې ځایه حرص څخه ژغورل کیږي.

٣- الله ﷻ د مسلمان په ژوند کې برکت اچوي.

٤- انسان له نا امیدۍ، کینې او حسد څخه خلاصیږي.

٥- انسان زیار باسي چې ژوند یې لا ښه شي.

فعالیت

۱- د قناعت ګټې، په نوبت سره بیان کړئ.

۲- د قناعت ضد څه کیدای شي؟ پدې هکله په خپلو منځو کې خبرې وکړئ.

۳- آیا په بې ځایه حرص کولو ژوند ښه کېږي؟

پوښتني

۱- قناعت څه ته وايي؟

۲- رسول الله ﷺ د قناعت په هکله څه فرمایلي دي؟

۳- قناعت څه ګټه لري؟

۴- آیا په قناعت لرلو سره د انسان کینه له منځه ځي؟

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د قناعت ګټې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

د صبر فضایل

د اسلام دین مور ته د صبر او حوصلې لارښوونه کوي.

صبر او حوصله د مسلمان صفت دی.

رسول الله ﷺ فرمايي: د مؤمن ژوند د تعجب وړ دی، هر حالت يې د ده لپاره خير دی چې دا يوازې د مؤمن ځانګړتيا ده:

که چيرې خوشحالي ورته ورسيږي، شکر پرې باسي او دا ورته خير دی او که چيرې تکليف يا ضرر ورته پيښ شي، صبر پرې کوي، دا هم ورته خيردی. صحيح مسلم .

د صبر ډولونه:

۱- صبر په اطاعت: يعني د الله ﷻ امرونه پر ځای کول، لکه پنځه وخته لمونځ کول، روژه نيول او داسې نور.

۲- صبر له ګناه څخه: له هغه څه ځان ساتل چې په دين کې ناروا دي، لکه غلا، ظلم او غيبت کول.

۳- صبر په تکليف او غم کې: يعني د ستونزو او غم پر وخت صبر او حوصله کول.

د صبر له ګټو څخه:

۱- الله ﷻ له مسلمان څخه راضي کيږي.

۲- په صبر سره انسان غښتلی کيږي او له ناهيلۍ څخه نجات مومي.

۳. په صبر لرلو سره انسان خپلې موخې ته رسیږي.

۴. په صبر لرلو سره د ژوند ستونزې حل کیږي.

فعالیت

۱- له ګناه څخه صبر څنګه کیږي؟ پدې هکله څو مثالونه ووایئ.

۲- په خپل ژوندانه کې د صبر څو عملي ګټې ووایئ.

۳- د زده کړې پر مهال څنګه صبر کیدای شي؟ پدې هکله په خپلو منځو کې خبرې وکړئ.

پوښتنې

۱- اسلام موږ ته د څه لارښوونه کوي؟

۲- د صبر په هکله رسول الله ﷺ څه فرمایلي دي؟

۳- صبر په څو ډوله دی؟

۴- د صبر څو ګټې ووایئ.

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د صبر څلور ګټې په خپلو کتابچو کې ولیکي.